

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Aßignanda esse instantia prioris, & posterioris, in decreto Dei. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

S. Thomas
verissime lo-
quitur, &
congrue.

S. Thomas in hoc articulo negat, Deum velle hoc propter illud, in quo videtur Dei etiam bonitatem includere, ut propter illam non dicantur res volitæ, loquitur de causa volendi secundum rem, & particulam, *Propter*, in hac usurpat significatione. Quando autem i. contra gentes cap. 86. & 87. ex professio probat, diuinam voluntatem non esse absque ratione, & inter obiecta creata rationem assignat, non loquitur de ratione volendi, nec vltimam ipse concessit inter obiecta creata Deo vnum esse rationem volendi aliud, sed loquitur de ratione, ob quam vnum obiectum dicitur esse propter aliud: unde colligit, Deum non velle res creatas in ordinate, & confuse, sed ordine debito, quo vult vnam esse propter aliam, licet non velit vnam propter aliam.

Fundamentum
p. 1. i. i. i. i.

8.

S. Thomas
ratio volendi
non est ratio
volendi.

Ratione vero confirmatur, & explicatur præcedens sententia, quoniam de diuina voluntate philosophandum est instar humanæ, ut quod voluntati humanæ est ratio volendi, in diuina etiam, nostro modo intelligendi, constituitur, absque fundamento enim alio modo philosopharemur: sed finis solum, & id, quod gratia sui appetibile est, honestum videlicet, aut delectabile, est voluntati humanæ ratio volendi; vile vero, & id, quod habet solum rationem medij, quatenus medium, & vile est, non est ratio volendi: ergo in Deo similiter philosophandum est. Porro autem solū finem esse nobis rationem volendi, manifestum est, finis enim est cuius gratia cetera appetuntur, medium vero, & vile, quia ratione medium, & vile est, non esset rationem volendi, pater, quia si esset, maxime comparatione aliorum mediorum subsequentiū, non est autem ratio volendi alia media, quatenus medium est: primum, quia ut medium est, solum est vile, ut autem vile, solum est appetibile propter finem superiorem, quem respicit, ut vile ad illum. Tum etiam, quia si medium esset alicui gratia cuius aliquid appeteret, esset illi honestum, aut delectabile, omnis enim finis sub hac ratione aut est bonum honestum, aut delectabile: vile enim non habet bonitatem finis, ut constat ex doctrina Doctoris Sancti q. 5. artic. 6. Ad hæc vile, ut vile, non tantum respiceret finem, sed etiam media subsequentiā, ad quorum desiderium moneret, quod est absurdum: constat igitur in nobis rationem volendi solum esse honestum, aut delectabile, quod verum habet rationem finis, & appetibilis gratia sui. Porro autem nullum medium habere rationem finis respectu alterius medij ex doctrina Aristotelis probandum est. 1. 2. q. 1. art. 4. atqui Deo sola sua bonitas comparatur per modum finis, & gratia sui appetibilis, cetera vero omnia creata per modum medij, ergo inter illa vnum non est Deo ratio volendi aliud.

Cum vero dicimus, omnem creaturam comparari Deo tanquam medium, non tantum finem; non est ita intelligendum, ut reuera creatura sit Deo medium ad acquirendum aliquem finem; sed quia voluntas, qua Deus diligit creaturas, supponit secundum rationem voluntatem ipsius Dei circa se ipsum: nec enim vllam diligeret creaturam, nisi prius secundum rationem diligeret seipsum: eatenusque placet creaturæ ipsi Deo, quatenus sunt aliquid ipsius per participationem: quod quidem non obstat, quo minus Deus rationales creaturas diligit amore amicitia, & quodammodo propter ipsas, ut dicemus disp.

34. cap. 2. obstat tamen, quo minus dicatur, vnam creaturam diligere propter aliam, tanquam propter rationem diligendi: sed omnia diligit propter suam ipsius bonitatem, quæ est obiectum primarie volitum ab ipso Deo in omni actu. Quare si proprie loquendum sit, non est dicendum, Deum velle aliquid creatum propter aliud creatum, hoc est, quia velit aliud creatum: sed Deum velle omnia propter suam bonitatem, hoc est, quia vult suam bonitatem: & denique velle vnam rem creatam esse propter aliam: nam & nos, quando ordinate volumus media, quæ serie quadam conducunt ad finem, proprie non dicimus velle vnum propter aliud, videlicet deambulationem propter attenuationem, sed vtrique propter sanitatem, bene tamen facere vnum propter aliud, vel velle vnum esse propter aliud, hoc est deferuire ad consecutionem alterius. Doctrinam hanc, quam obiter hic præmisimus de fine, nempe vnum medium, quatenus medium est, & vile non posse esse finem, & gratia cuius, & ita nullum esse intermedium finem, sed omnem finem esse vltimum in suo ordine, quatenus finis est, probabimus ex professo. 2. q. 1. art. 4.

CAPVT III.

Assignanda esse instantia prioris, & posterioris
in decreto Dei.

Cum Deus singulari sua providentia hæc omnia inferiora disponere, & ordinare velle dicatur, eo quod vni decreuerit esse, aut facere propter aliud, assignare solemus, nostro modo intelligendi, instantia quadam prioris, & posterioris, quibus constituimus Deum volentem, aut decernentem prius vnum, quam aliud: cum tamen reuera simul vno actu omnia videat, atque definat, aut quia homines, qui discurrendo in deliberatione, & consultatione ordinate procedunt, prius tempore vnum, quam aliud decernunt, & instar illorum de Deo philosophamur, aut quia, etiam si simul tempore omnia media nonnunquam homines sibi præstintuant, illa ordinate se habent, atque adeo ordine causæ vnum prius, quam aliud in consultationem venire dicitur. Hunc ordinem prioris, & posterioris nostro modo intelligendi Scholastici omnes, præsertim recentiores, absque controuersia recipiunt. Excipio Gabr. in 3. disp. 2. quæst. unica art. 3. dub. 3. ad tertiam rationem Scoti, qui hæc instantia, & ordinem prioris, & posterioris in diuino decreto negauit, & dixit, omnia simul definita esse. Quare ex tali ordine diuini decreti non constare, an si Adamus non peccaret, Christus veniret, & alia huiusmodi, quæ sub conditione disputari solent, sciri non posse, Gabrieli fauet O Kam 1. d. 9. q. 3. qui hunc ordinem instantium in Deo negat, tamen si ipse loquatur de his tantum, quæ in diuinis processionibus, nostro modo intelligendi, assignari solent.

Porro hæc phras communi Scholasticorum vsi sunt Patres assignantes in diuina prescientia, præfinitione vnum prius, quam aliud, quod non duratione, sed ordine, & habitudine quadam rationis intelligendum est. Sic August. pluribus in locis, præsertim tamen in libr. primo ad Simplicianum, q. 2. explicans enim illud ad Rom. 9. *ut secundum electionem propositum Dei maneret, ait: Non tamen electio præcedit iustificationem, sed electionem iustificatio: sicut enim, quod*

Cur instans
sua distinguat
Scholastici, in
decreto verbi
Dei. Qui ne-
gent illa,
Gaistel.

O Kam
II,

Distinguit
illa Aug.

Primum te-
stimonium.

quod de anteceffione durationis nequit intelligi, siquidem duratione prior est electio, quæ æterna est, iustificatio, quæ est temporalis: loquitur enim August. de electione in diuina præscientia, vt disp. 89. cap. 6. ostendemus, ergo ex sententia illius iustificatio in diuina præsentia est ante electionem ordine non durationis, sed rationis, & quasi causalitatis. Deinde hunc modum loquendi, Deus hoc voluit ex illo, &c. Deus elegit aliquem ad regnum celorum ex meritis, referemus ex August. infra disput. 89. cap. 9.

Secundum.

Clavissimum
Prosperi se-
pimonium.

12.

Sed clarissime eundem ordinem prioris, & posterioris expressit Prosper in Epist. ad Aug. quæ est ante libros de prædestinatione Sanctorum versus finem, vbi petas ab Aug. vt explicet, qualiter propositum Dei iustificandi, ex præscientia meritorum non potuerit oriri, sed potius contra, ex proposito iustificandi præscientia meritorum, inquit. An vero vniformiter licet diuisi præscientia à proposito, temporalis distinctione non possit, ordine tamen vnum aliud supponat, quia scilicet ex eo Deus præsit bona merita, quia propositum habuit ea tribuendi. Cum dicit præsentiam meritorum à proposito iustificandi distinctione temporalis distingui non posse, intelligit nullam inter ea anteceffionem durationis intercedere, hæc enim est temporalis distinctio, nam quæ tempore distinguuntur, duratione etiam diuisa sunt: cum vero ait, ordine vnum aliud supponere, plane intelligit eorum, quæ in præscientia simul sunt, ordine considerationis vnum aliud præcedere, quo pacto asserit ex proposito iustificandi ortum habuisse præscientiam meritorum, eo quod merita ex ipsa iustificationis gratia, tanquam ex causa futura erant.

CAPVT. IIII.

In modo distinguendi, & ordinandi instantia rationis in diuino decreto varie sentiunt auctores.

13.

Variant tamen recentiores Theologi, qui passim de his instantibus rationis disputant, in constituenda regula, qua ordo prioris & posterioris in diuina præscientia, & decreto assignari debeat.

Scoti sententia.

Scot. in 3. d. 7. q. 3. & d. 19. q. 1. sumendum putat hunc ordinem in Dei decreto, instat humanæ consultationis ordinate, in quo optime sensit, sed subdit tunc aliquem ordinate procedere in consultatione, quoties post voluntatem finis ea decernit, & vult, quæ sunt magis propinqua fini: intelligit autem propinquiora dignitate, & inde probet, Deum post amorem sui, proxime voluisse Filij sui carnationem, quia inter cetera creata diuine bonitati propinquior est: ac proinde, si prior fuit in diuino decreto, Christum alias venturum, etiam si Adamus non peccaret.

Reijcitur.

Ordo consultationis non est dignitatis, sed causalitatis.

Verum præterquam quod eius conclusio est contra manifesta Patrum, & Scripturæ testimonia, nec quidquam diuinam bonitatem commendat, vt auctores sententiæ illius autumant; quinimo charitatem Dei erga genus humanum multum extenuat; fundamentum, cui Scotus innititur, & ex quo generalem videtur regulam deducere, firmum non est. Nam, vt 3. part. quæst. 1. art. 3. dicemus, ordo in consultatione mediorum circa aliquem finem, non debet assignari ratione dignitatis, quæ vnum medium magis assimilatur, & appropinquat fini, sed secundum ordinem causa-

licatis, quo medium conducit ad finem. Alius enim est ordo intentionis, seu consultationis, alius vero executionis; atque primum in intentione, vltimum est in executione, & contra; disp. 89. cap. 7. & 1. 2. q. 1. art. 2. dicemus. Sed in executione, verbi causa vt aliquis sanetur, sic procedimus, vt prius querantur simplicia, deinde ex illis pharmacum componatur, postea sumatur ab ægroto, tandem sanetur. In consultatione igitur contra procedendum est: nam post voluntatem sanitatis, quæ est voluntas finis, vocatur medicus in consultationem, & in ea primum eligitur tale pharmacum, & fieri decernitur, deinde statuitur, vt componatur à tali pharmacopola, tandem vt querantur in tali loco simplicia, vel ipsi pharmacopola: querenda relinquuntur. Sic in constructione domus, & in omni negotio peragendo, consultatio ordinate incipit ab eo medio, vbi executio finitur, & desinit in eo, ex quo executio initium sumit. Ergo locus prioris non secundum nobilitatem obiectorum, sed secundum propinquitatem causalitatis ad finem ita assignari debet, vt quod propinquius ad finem consecutionem operatur, prius sit in consultatione, & posterius in executione. Quamvis igitur incarnatio Christi propinquior sit bonitati Dei dignitate; quia tamen non fuit propinquior causalitate, vt in 3. part. quæst. 1. art. 3. probabitur, non sequitur, Deum, qui ordinate vult, ante omnia decreuisse futurarum incarnationem: imo si quid momenti haberet ratio Scoti, probaret etiam Deum non potuisse decernere incarnationem simpliciter, & aliquo modo post peccatum, quod est absurdum. Sed contra Scotum nunc dicta iustificiant.

Caiet. a. vero 3. p. q. 1. artic. 3. tres constituit ordines rerum in Dei decreto; primum naturæ, secundum gratiæ, & tertium vnionis hypostaticæ: sed, vt eo loco ostendemus, hæc regula Caiet. multam continet contradictionem. Primum quia multa naturalia inuoluuntur in consultatione prædestinationis. Tum etiam peccatum cruci- gentium Christum ponitur à Caiet. in ordine naturæ, & tamen supponit necessario vnionem hypostaticam. Ad hæc omnia, quæ sunt ordinis naturalis, non habent ordinem cum ijs, quæ sunt ordinis gratiæ; esse enim tot pisces in mari, tot bestias in terra, omnino accidentarium est, & comitantur se habet cum ordine gratiæ; ergo non sunt in primo loco diuinæ consultationis necessarii ponenda; sed ipsa per se suum ordinem diuersum constituent. De his tamen latius eo loco.

CAPVT. V.

Hæc instantia secundum ordinem obiectorum inter se assignanda sunt.

MEa igitur sententia, solum debet ordo assignari ex parte obiectorum, vt quæ inter se ordinem habent causalitatis, comparata cū diuina consultatione, in ea etiam ordinem constituent, & instantia prioris, & posterioris, seruata semper regula, quam prædiximus; nempe ordinem executionis contrarium esse debere in consultatione, & intentione, vt ita ex eo Deus dicatur velle vnum prius, quam aliud, quia re ipsa vnum est propter aliud, vel ad aliud. Sed, vt recte hunc ordinem constituiamus, obseruādū est, inter creata obiecta tribus modis posse vnum alteri comparari, iuxta quos